

SLOVENSKÝ PRAVOPIS A JEHO PRAVIDLÁ
V KONTEXTE SÚČASNEJ JAZYKOVEDY
A
JAZYKOVEJ PRAXE

VEGA 2/0133/20 (2020 – 2023)

MOTIVÁCIA – POTREBA AKTUALIZÁCIE PSP (1991/1998/2000/2013)

- 30 rokov – dynamika jazyka v jazykovej praxi – odraz spoločenských zmien
 - Jazykový zákon 1995 (1997, 1999, 2007, 2009, 2011, 2013, 2016)
- zmena v teórii kultivovania a v chápaní statusu spisovného jazyka
(jazykové plánovanie /jazyková politika)
 - diskusie a spory o čiastkových javoch („árne“)
- nové komunikačné potreby a jazykové problémy
 - neistota, spontánne štandardizácie v jazykovej praxi,
 - variantnosť – spojená s ambivalentnými postojmi

DLHODOBÝ ZÁMER

EDÍCIA „AKADEMICKÁ PRÍRUČKA SLOVENČINY“

SÉRIA PUBLIKÁCIÍ (TLAČ AJ ONLINE) S CIELENÝM ZAMERANÍM

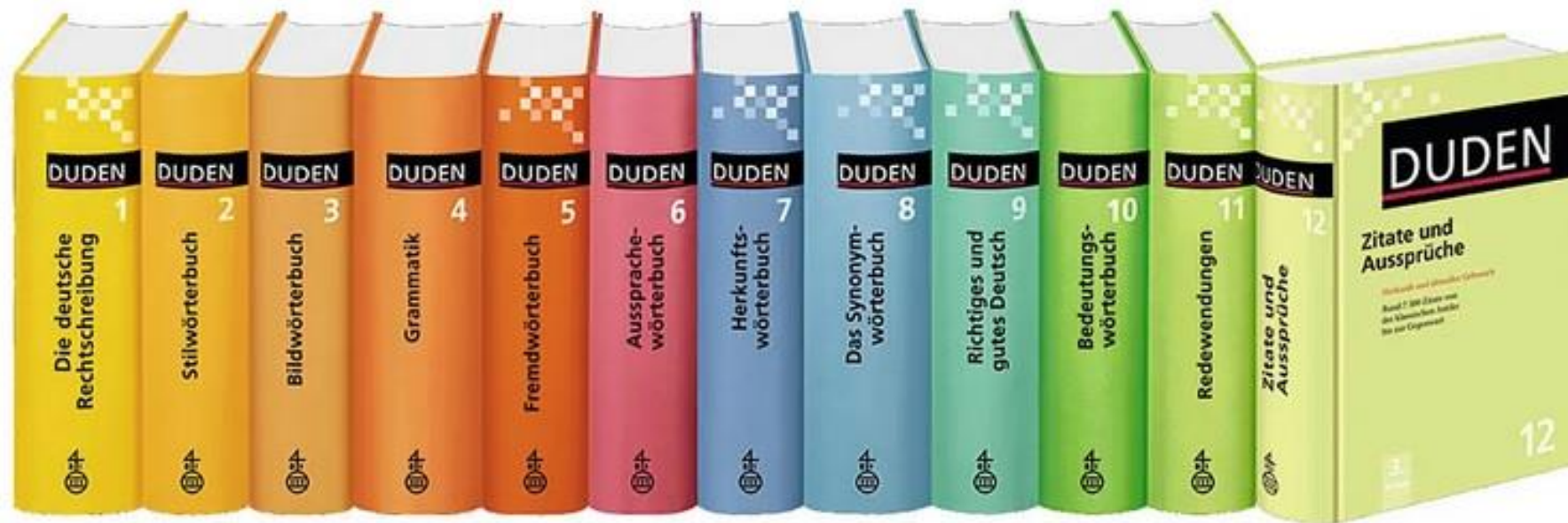
AKTUÁLNY A NADVÄZUJÚCI PROJEKT

- Pravopis
- Ortograficko-gramatický slovník
- Gramatika
- Slovtvorba
- Formálna úprava písomností a jazyková etiketa

ĎALŠIE MOŽNÉ ROZŠÍRENIE

- Zvuková stavba jazyka a výslovnosť
- Vybrané syntaktické javy
- Slovník vlastných mien
- Iné typy tematických slovníkov
- ???

INŠPIRÁCIA - DUDEN-BÄNDE

CIELE AKTUÁLNEHO PROJEKTU

1) Akademická príručka slovenčiny. Pravopis

- forma prezentácie javov – zrozumiteľnejšia, prehľadná, štruktúrovaná
- obsah:
 - zmeny a úpravy – v primeranom a vyváženom rozsahu
(rozpor medzi súč. jazykovou praxou a kodifikáciou)
 - jednoduchší výklad javov – používateľsky „prívetivé“
 - väčšie množstvo typových príkladov – korpus, archív/databáza jaz. poradne
 - zaradenie viacerých typov, aj okrajové/problémové javy
 - posilnenie kritéria funkčnosti a rozšírenosti (frekvencia)
 - väčší priestor/otvorenosť pre variantnosť
 - zohľadnenie názorov profesionálnych používateľov jazyka a iných odborníkov
(prepis z grafických sústav, historické mená)

OBSAH – PRAVOPIS

- Písmo, abeceda a pravopis
- Písanie samohlások a spoluhlások
- Písanie slov osobitne a dovedna
- Rozdeľovanie slov
- Písanie veľkých písmen
- Interpunkcia
- Prepis z iných grafických sústav
- Písanie slov cudzieho pôvodu

IDENTIFIKÁCIA VYBRANÝCH JAVOV A PROBLÉMOV

- kontinuita s PSP
- + archív otázok v jazykovej poradni – „často kladené otázky“
- + databáza webovej poradne
- + reálna jazyková prax
- + korpusy
- + identifikované rozpory medzi KSSJ – PSP – SSSJ – OGS
- + podnety od profesionálnych používateľov jazyka a iných odborníkov

VÝCHODISKÁ PRE RIEŠENIE PROBLÉMOV

- základ – existujúce kodifikačné diela – KSSJ a PSP
- nadväznosť na koncepciu SSSJ
- korpusové analýzy
- existujúce práce zamerané na súčasný stav a dynamiku slovenčiny
- staršie riešenia poskytnuté v Jazykovej poradni

- vlastné komplexné analýzy vybraných problémových javov
 - publikované práce

DOTERAZ PUBLIKOVANÉ PRÁCE

- MISLOVIČOVÁ, S. - DOVIČOVIČOVÁ, D. - DUCHKOVÁ, S. - GURIČANOVÁ, D. - KÁLMÁNOVÁ, K. - VANČOVÁ, I.: *Slovenčina na každý deň : rady - odporúčania - testy*. (Bratislava : Veda, 2020. 247 s.)
 - HRUBANIČOVÁ, I.: Pravopis spojenia Nežná/nežná revolúcia : vhlad do súčasnej pravopisnej problematiky pri pomenovaniach dejinných udalostí. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 1, s. 25-31.
 - HRUBANIČOVÁ, I.: K pravopisu predponových a zložených etnických a obyvateľských mien. 1. časť. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 6, s. 321-327.
 - HRUBANIČOVÁ, I.: K pravopisu predponových a zložených etnických a obyvateľských mien. 2. časť. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 2, s. 65-75.
 - HRUBANIČOVÁ, I.: Písanie spojení PANI VESNA, PANI ŠŤASTENA, PÁN OSUD, PÁN ŽIVOT. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 3, s. 175-177.
 - VALENTOVÁ, I.: Zo slovenskej onomastickej terminológie: mužské, chlapčenské, ženské, dievčenské, detské a rodovo neutrálne meno. In *Kultúra slova*, 2021, č. 6, s. 331-342.
 - VALENTOVÁ, I.: Problematika písania veľkých písmen v toponymách v slovenčine. In *Slovenská reč*, 2020, roč. 85, č. 2, s. 162-190.
 - VALENTOVÁ, I.: Druhovú označenie ako súčasť vlastného mena alebo apelatívna identifikácia onymického objektu a dôsledky jeho chápania na písanie veľkých písmen. In *Jazykovedný časopis*, 2021, roč. 72, č. 1, s. 57-79.
 - RUSINKOVÁ, J.: Prístupy k rozdeľovaniu slov na konci riadka v kodifikačnej praxi a v odborných diskusiách. In *Slovenská reč*, 2021, roč. 86, č. 2, s. 254-267.
 - RUSINKOVÁ, J.: Rozdeľovanie slov na konci riadka ako jazyková neistota. In *Slovenská reč*, 2021, roč. 86, č. 3, s. 354-379.
 - RUSINKOVÁ, J.: O nových Pravidlách slovenského pravopisu. In *Slovenská reč*, 2020, roč. 85, č. 2, s. 227-235.
-
- DUCHKOVÁ, S.: Prídavné meno neuznášiaschopný a iné zložené adjektíva so záporom. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 3, s. 129-145.
 - DUCHKOVÁ, S.: Prídavné meno nedovzdelaný a jeho slovotvorné hniezdo. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 3, s. 154-159.
 - DUCHKOVÁ, S.: Osvienčim verzus Auschwitz. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 1, s. 41-42.
 - GURIČANOVÁ, D.: Trollovať, trollovanie. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 5, s. 305-307.
 - KÁLMÁNOVÁ, K.: Influencer a follower. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 1, s. 45-47.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: Prevzaté slová hoax, spam, fejk a ich odvodeniny. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 1, s. 19-24.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: O prevzatých slovách kurzarbeit a pendler. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 3, s. 169-172.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: Uvažovanie o význame a používaní niektorých prídavných mien súvisiacich s epidémiou. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 1, s. 40-45.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: Oxymeter alebo oximeter? In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 2, s. 108-111.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: Lobby bar - pravopis a ekvivalenty. In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 4, s. 238-242.
 - MISLOVIČOVÁ, S.: Aký je význam prídavného mena opcionálny? In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 5, s. 305-307.
 - PÁLENÍKOVÁ, J.: Čo je fičurka? In *Kultúra slova*, 2021, roč. 55, č. 5, s. 308-310.
 - VALENTOVÁ, I.: O názve Kandia a adjektíve kandijský. In *Kultúra slova*, 2020, roč. 54, č. 2, s. 85-92.

CIELE AKTUÁLNEHO PROJEKTU

2) Akademická príručka slovenčiny. Ortograficko-gramatický slovník

- východisko – Slovník súčasného slovenského jazyka (výstup z projektu)
 - neskoršie úpravy a doplnenia
 - finálne revízia aktuálne zverejnenej verzie na Slovníkovom portáli
-

Elektronická verzia

1. Pravopis (krížové odkazy, možnosť automatického vyhľadávania, „živý“ index a pod.)
2. OGS – Slovníkový portál JÚLŠ SAV

RIEŠITEĽSKÝ TÍM - ZMENY

2020: Vedúca projektu: Mária Šimková
Zást. : Sibyla Mislovičová
Zást. za FF UK: Gabriela Múcsková

- Dana Guričanová
- Katarína Kálmanová
- Silvia Duchková
- Ingrid Hrubaničová
- Denisa Dovičovičová
- Iveta Valentová
- Iveta Vančová

- za FF UK: Katarína Muziková
Ľudmila Eliášová Buzássyová

2022: Vedúca projektu: Gabriela Múcsková
Zást.: Sibyla Mislovičová
Zást. za FF UK: Katarína Muziková

- Judita Páleníková
- Jaroslava Rusinková
- Silvia Duchková
- Ingrid Hrubaničová
-
- Iveta Valentová
- Iveta Vančová

PhD. - Romana Krolčíková
Daša Nemcová

- za FF UK: Ľudmila Eliášová Buzássyová

PRACOVNÉ SKUPINY

- Písmo, abeceda a pravopis
- Písanie samohlások a spoluhlások
- Písanie slov osobitne a dovedna
- Rozdeľovanie slov

- Interpunkcia

- Písanie veľkých písmen

- OGS

- Prepis z iných grafických sústav

- Písanie slov cudzieho pôvodu

POSUDZOVATEĽSKÝ PROCES

- Prezentácie vybraných častí a diskusie v akademickej obci
- Kodifikačno-pravopisná komisia (2021)
- Ústredná jazyková rada MK SR

- Po vyjdení – ?online publikácia
 - > prijatie / kritika /diskusia – zo strany širšej odbornej verejnosti a profesionálnych používateľov > (v prípade potreby po prepracovaní)
 - > publikovaná verzia > návrh na kodifikačnú príručku

PERSPEKTÍVY

- Nadväzujúci projekt

Akademická príručka slovenčiny. Gramatika (tvaroslovie)

Akademická príručka slovenčiny. Slovtvorba

Rytmické krátenie

Názvy obcí na Slovensku

???

- V spolupráci s fakultnými pracoviskami